

Arbeidsnotater

S T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R Å

Dronningensgt. 16, Oslo-Dep., Oslo 1. Tlf. 41 38 20

IO 77/12

8. mars 1977

BRUKARMØTE OM FOLKE- OG BUSTADTELJING 1980, 17. JANUAR 1977

INNHALD

	Side
1. Forord	1
2. Program	2
3. Bruken og nytten av Folke- og bustadteljing 1970	3
Asbjørn Aase Sverre Mollestad John Ingar Moe	
Samandrag av kommentarane	13
4. Treng vi ei Folke- og bustadteljing i 1980, og kva bør ho omfatte?	14
Johan-Kristian Tønder Stein Ringen Tormod Hermansen	
Samandrag av debatten	37
5. Deltakarliste	40
6. Spørreskjema	43
7. Hovudresultat av undersøkinga	45

FORORD

I samband med planlegginga av ei folke- og bustadteljing i 1980, ønskte Statistisk Sentralbyrå å få synspunkt frå dei viktigaste brukarane av data frå folke- og bustadteljingane.

For det første ville ein vite meir om kva dei hadde brukt teljinga i 1970 til, og kva nytte dei hadde hatt av den. For det andre ville ein høyre brukaren si meining om behovet for ei ny teljing i 1980, og om omfanget og gjennomføringa av denne teljinga.

Byrået sendte i desember 1976 ut innbying til eit brukarmøte i Oslo den 17. januar 1977. Innbyinga blei sendt til 141 kommunar, departement, sentrale planleggingsorgan, universitet og forskningsinstitusjonar, og til private organisasjonar og offentlege institusjonar. På møtet deltok til saman 72 personar frå om lag 50 ulike institusjonar.

Ettersom ein rekna med at ikkje alle brukarar hadde høve til å møte, sendte ein saman med innbyinga ut ein del spørsmål som ein ba om å få svar på. Til saman kom det inn 94 svar frå 81 brukarar. Byrået har laga eit samandrag av svara som blir offentleggjort i detta notatet.

Statistisk Sentralbyrå ser møtet som sers vellykka, og takkar innleiarar og deltakarar. Vi takkar også dei institusjonar som svarte på spørsmåla som blei stilte.

BRUKARMØTE OM FOLKE- OG BUSTADTELJING 1980

i Skinnsenteret, Økern, Oslo
mandag 17. januar 1977.

Arrangør: Statistisk Sentralbyrå, Folketeljingskontoret.

P R O G R A M

Kl. 09 00 Åpning av møtet

"Bruken og nytten av Folke- og bustadteljing 1970".

Eksempel blir lagt fram og kommentert av:

Professor Asbjørn Aase, Geografisk institutt,
Universitetet i Trondheim.

Plan- og utbyggingssjef Sverre Mollestad,
Aust-Agder fylke.

Underdirektør John Ingar Moe, Bustadavdelinga,
Kommunal- og arbeidsdepartementet.

Spørsmål, kommentarar og supplering frå andre deltakarar.

Kl. 11 30

- Lunsj

" 12 15

Kl. 12 15 "Treng vi ei Folke- og bustadteljing i 1980, og kva bør
ho omfatte?"

Innleiing ved byråsjef Johan-Kristian Tønder,
Statistisk Sentralbyrå.

Førebudde innlegg ved:

Forskar Stein Ringen,
Institutt for samfunnsforskning.

Underdirektør Tormod Hermansen,
Plan- og utgreiingsavdelinga, Sosialdepartementet.

Diskusjon

Kl. 14 45 Oppsummering og avslutting av møtet.

Bruken og nytten av Folke- og bustadteljing 1980

Asbjørn Aase:

Noen forskererfaringer om bruken og nytten av Folketellingen 1970

Jeg skal her komme med noen erfaringer fra forskerhold om Folke- og boligtellingsen 1970, og om tidligere tellinger der det er aktuelt. Men jeg vil også benytte anledningen til å komme med synspunkter når det gjelder opplegget av 1980-tellingen.

Når det gjelder erfaringer, skal jeg holde meg til bruken av tellingen som en databank, og ikke de trykte tabeller, altså om tellingens reelle innhold og potensiale. Jeg har ikke innhentet noen oversikt som kan gi et representativt bilde av hvordan tellingen har vært utnyttet av forskere. I stedet vil jeg konsentrere meg om to anvendelsesområder som har det til felles at de står sentralt forskningsmessig og som dessuten stiller helt kritiske krav til tellingen på flere av de områder der det nå, etter Byråets forhåndsorientering, skal tas beslutninger om opplegget. Det ene anvendelsesområdet er geografisk og gjelder data for lokale enheter, m.a.o. folketellingskretser. Det andre området er historisk, nemlig bruk av individdata i tidsserieanalyser. Før jeg kommer inn på disse eksemplene, vil jeg imidlertid komme med noen generelle synspunkter og ønskemål.

Bruken av statistiske tellinger som databanker i forskning er, med enkelte unntak, relativt ny. Av folketellinger gjelder det først og fremst 1970-tellingen, og heller ikke denne er brukt i noe stort omfang. Dette henger sammen med at det må være parallelitet i utviklingen av forutsetningene på datasiden og de forskningsmessige angrepsmåter. Det siste tar det lengre tid å utvikle, men jeg tror vi er i ferd med å komme i en situasjon som innebærer at 1980-tellingen vil bli mer aktivt brukt enn de foregående folketellinger, og at også eldre tellinger blir trukket inn for sammenlikninger. Det kan pekes på i alle fall tre forhold innen forskningsmiljøene som peker fram mot en slik utvikling. For det første er det økende interesse for individorientert forskning og for "skreddersydde" aggregeringer basert på tilgang til data på individnivå. For det andre vil økt bruk av standardprogrammer for samfunnsvitenskapelig analyse lette slike framgangsmåter. Og for det tredje er det i ferd med å utvikle seg et samarbeid mellom Statistisk

Sentralbyrå og Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste som synes å være mer vidtgående enn det vi kjenner fra tilsvarende organisasjoner i andre land, noe som også burde åpne for en mer aktiv bruk av Byråets data i forskningssammenheng.

Hensynet til personvernet kan komme til å skape større restriksjoner for forskeres bruk av individdata i framtiden enn tilfellet er i dag. Det vil derfor være viktig å ha tilgang til individregistre i Statistisk Sentralbyrå. Dette innebærer flere fordeler; en kan belaste befolkningen mindre med intervjuer, dataene kan lagres med personidentifikasjon for senere spesialtabuleringer, og Byrådet er en instans som alle stoler på når det gjelder kontroll med at personidentifiserbar informasjon ikke slippes ut.

Noe en oppdager ved å ta for seg et folketellingskjema med tanke på å bruke innholdet for et individuelt formål, er at tellingen har et sterkere sosialvitenskapelig og velferdsmessig innhold enn det som kommer fram gjennom de fleste trykte tabeller. Dette innholdet får en først og fremst tak i ved å arbeide på et lavt nivå, med små geografiske enheter eller grupperinger på grunnlag av helt spesielle kjennemerker.

Det mest vesentlige ved en folke- og bolig telling er at den knytter sammen data på individnivå fra flere viktige områder - boligforhold, utdanningsnivå og skolegang, yrkesforhold, og sysselsetting angitt bl.a. ved arbeidsmengde og arbeidssted - og at individene er knyttet sammen til familier og hushold og er gitt den mest detaljerte geografiske lokalisering vi kjenner fra den offentlige statistikk.

Hvis jeg skal ta standpunkt til enkelte av de spørsmål som er tatt opp i Byråets problemnotat for dette møtet, vil jeg prioritere spørsmålet om å gjennomføre familie- og husholdskoplingen som en utvalgsundersøkelse. Dette vil ta bort de analysemulighetene som vi har funnet mest verdifulle og interessante ved Folketellingen, og må derfor frarådes.

Det overveies å ta ut spørsmålet om boligen har telefon. Ved bearbeidingen av folketellingsdata for kretser innen storbyer, har vi funnet at nettopp telefoninnhav er en av de beste indikatorer på sosioøkonomisk status. Innenfor Bergen fant vi således et utslag fra 13,4 til 87,5 prosent mellom kretsgjennomsnittene for andel boliger med telefon. Men det er ikke bare som en indikator på status at denne opplysningen er viktig. Det å ha telefon er et velferdsgode og et fordelingsproblem, og når dette problemet skal diskuteres, trenger en tilleggsinformasjon om

hvem som har telefon og hvem som ikke har det. Slik informasjon kan for tiden bare skaffes gjennom Folketellingen. Liknende synspunkter kan en ha på fritidshus, som også overveies tatt ut av tellingen.

Gjennom opplegget til denne konferansen er vi blitt bedt om å begrunne hva det er viktig å beholde ved folketellingene og ikke komme med forslag til utvidelser. Jeg vil allikevel fremme et par slike forslag.

I Folketellingen 1970 har alle personer over 15 år besvart et spørsmål om aktivitet siste 12 måneder. Her kan en f.eks. finne ut hvem som fortsetter med skolegang ut over obligatorisk skolealder. Ville det ikke være nyttig å finne ut hvor mange barn i førskolealder som benytter ulike typer av førskoleinstitusjoner? En slik opplysning, sammen med all den bakgrunnsinformasjon Folketellingen gir, vil være et godt underlag når en skal planlegge den videre utbygging av denne kostnads-krevende sektor.

Folketellingen 1960 hadde et utvalgsspørsmål om hvem som eide bil. Dette var ikke med i 1970-tellingen. Er det mulig å få dette med i 1980-tellingen ved en kopling med Bilregisteret?

Vi ser med glede at det er meningen å innhente en detaljert adresse på arbeidsstedet. Det bør her spørres om reisetid og reisemåte. Dette kan gi en komplett arbeidsreiseundersøkelse for hele landet, som de enkelte kommuner kan bruke til spesialbearbeidelser.

Til slutt vil jeg nevne at inntektsstatistikken må koples til Folketellingen på et så tidlig tidspunkt at den kan inngå i den totale analysen av tellingen.

Jeg vil nå komme inn på noen konkrete erfaringer fra bruken av Folketellingen 1970 på krets nivå.

De fleste iakttakere vil være slått av de store forskjeller som eksisterer mellom nærmiljøer innen et storbyområde, etter kriterier som inntekt, boligstandard, utdanningsforhold, ytre omgivelser m.m. Mangelen på data for geografiske enheter mindre enn kommuner har imidlertid vært en hindring for systematiske studier av slike ulikheter, noe som igjen har ført til at det har vært vanskelig å få et fast grep om ulikhets-problemene når det gjelder offentlig planlegging. Også for andre kommunetyper kan det være et stort behov for data på lavere nivåer, tenkt bare på storkommuner som spenner helt fra bysentra til regulære utkantområder.

Folketellingen gir i seg selv mye materiale til å belyse slike variasjoner i lokalmiljø. Dessuten gir tellingen verdifullt materiale til en strøktypifisering som f.eks. kan brukes som utgangspunkt for intensivundersøkelser på utvalgsbasis. For byområdene har en planer om å lage en kretstypifisering bl.a. for slike formål.

Som et ledd i levekårsundersøkelsen ble det bygd opp en krets-databank der variablene ble konstruert på grunnlag av individbåndet til Folketellingen. Databanken skulle primært brukes til en analyse av indre ulikheter i Bergen, men er blitt kjørt ut for hele landet og er tilgjengelig bl.a. gjennom NSD. Folketellingskretsene er forsynt med koordinater som muliggjør kartframstilling. For Bergens vedkommende er det utarbeidet et stort antall karter ved hjelp av datamaskin.

Ved konstruksjon av variablene sto vi overfor konfidensialitetsproblemer, ved at en ikke får gjengi data for færre enn tre objekter for en rekke forhold. Problemet ble søkt løst ved at vi først slo sammen de minste kretsene, de med under 100 innbyggere, med større kretser. Deretter ble det foretatt utskrift for hver av de variablene vi hadde konstruert over hvilke kretser data måtte holdes tilbake for, fordi færre enn tre personer ble berørt. Så forandret vi på variablene for å få flere individer i hver klasse, f.eks. ved å utvide aldersklassene, slik at færrest mulig kretser skulle bli holdt tilbake.

Det endelige opplegg ble et kompromiss mellom ønsket om mest mulig presise variabler og færrest mulig kretser der data måtte utelates av konfidensialitetshensyn.

Den generelle konklusjon som kan trekkes av dette forsøket, er at en, dersom en skal ha ut interessante kretsdata, ligger i nærheten av den grensen konfidensialitetskravet setter når det gjelder antall observasjoner. Folketellingsdata som innhentes på utvalgsbasis blir derfor stort sett uanvendelige på kretsnivå.

Det andre eksemplet på anvendelse av Folketellingen gjelder undersøkelser av enkeltindivider fulgt over tid, gjennom flere tellinger. Den vanlige anvendelse av en telling er ved tverrsnittsanalyser, dvs. med data fra ett bestemt tidspunkt, med f.eks. tellingskrets eller kommune som enhet. Ved å sammenlikne tverrsnitt fra forskjellige tidspunkter, får en vite noe om hvordan områder forandrer seg, men ikke hvilke endringer hos enkeltmennesker som skaper disse resultatene. Dette kan en derimot få fram f.eks. ved kohortanalyser, der en ser på hvordan

et årskull av enkeltindivider beveger seg gjennom livet, i det geografiske og sosiale rom. Det synes som om slike analyser vil være nyttige dersom en vil vite mer om hvordan f.eks. bolig- og byplanpolitikk, utdanningspolitikk, sosialpolitikk osv. griper inn i den enkeltes liv, og når en skal "simulere" virkninger på individnivå av nye politiske tiltak som er tenkt å skulle påvirke fordelingen av goder i samfunnet.

For tiden er det praktisk mulig å bruke tellinger for to perioder for slike analyser, nemlig fram til og med 1910, fordi dataene her ikke er konfidensielle, og fra og med 1960, fordi en da kan kople maskinelt ved hjelp av personnummer. Det vil neppe heller være umulig å ta ut slike individtidsserier for mellomliggende tellinger, bare en sørger for at identifiserbare opplysninger ikke kommer ut av Byrået.

Det er, så vidt en vet, tre prosjekter som gjør bruk av historiske individdata fra folketellingene, nemlig Kristiania- og Ullensakerprosjektene ved Universitetet i Oslo og en studie av sosial, yrkesmessig og geografisk mobilitet i Trøndelag fra 1875 til 1910. Når det gjelder individundersøkelser fra vår egen tid, blir det først i og med 1980-tellingen at de mer interessante mulighetene åpner seg, fordi en da kan følge individer over en periode på 20 år, f.eks. fra oppvekstmiljøet til en etablert livssituasjon, eller fra å være familieoverhoder til å bli pensjonister.

For å kunne bruke folketellingene i slike analyser som det en her har nevnt, må tellingene oppfylle bestemte krav. For det første må de opplysningene som gis, være noenlunde sammenliknbare fra telling til telling. For det andre vil opplysninger som innhentes på utvalgsbasis bli umulig å sammenlikne på individnivå over tid.

Når en drøfter endringer i en telling som innebærer forenklinger, må en være klar over det ansvar en har overfor ettertidens forskere når de skal studere vår egen tid. Vi vet ikke hvilke problemstillinger de finner mest interessante og hvordan de vil legge opp sin databearbeiding. Derfor er det viktig å kunne overlevere et datagrunnlag som er mest mulig komplett og intakt. Noe av det mest verdifulle ved folketellingene er den lange kontinuitet de representerer. Dersom en vil regne på nytte i forhold til kostnader ved gjennomføringen av en telling, må en også huske på den verdiforringelse som må innkalkuleres på alle tidligere tellinger dersom noe av innholdet i dem ikke blir videreført.

Sverre Mollestad:

Bruken og nytten av Folke- og boligtellingsen 1970

Da byråsjef Tønder ringte meg og spurte om jeg kunne si noe om bruken og nytten av folke- og boligtellingsen, svarte jeg straks "ja" for det hørt forholdsvis enkelt ut. Da jeg begynte å tenke over saken, viste det seg ikke å være fullt så enkelt.

For å avgrense mot de øvrige innleiderne, oppfatter jeg oppgaven slik at jeg skal se litt på det spesielle området som jeg representerer i denne sammenheng, nemlig planlegging i fylker og kommuner og da spesielt fylkesplan og generalplan.

For å stå bedre rustet har jeg konferert med de som stiller spesielt med dette hos oss på utbyggingsavdelingsen. Jeg kan da nevne at en av de ansatte for tiden arbeider utelukkende med ajourføring av fylkesplanen. Dessuten er det andre som deltar på sine spesialområder. Vi har en stipendiat som er ansatt av Miljøverndepartementet, men som arbeider hos oss med generalplan for en kommune. Det er meningsen at dette skal bli en typeplan som kan benyttes som mønster for andre. De synspunktene jeg legger frem, bygger delvis på samtaler med disse medarbeiderne.

La meg først si litt om fylkesplanen. Tar man for seg fylkesplanen for Aust-Agder så vil man finne at den inneholder forholdsvis lite detaljert statistikk. Når det er spørsmål om statistikkbehovet, må en imidlertid tenke på det arbeid som ligger bak. Åtte underutvalg har avgitt utredninger som til dels kan sies å være sektorutredninger. Det er således særskilte utredninger om utdanning, helse- og sosialspørsmål, kulturspørsmål, miljøvern og friluftsliv, offentlig teknisk service, samferdsel, næringsspørsmål og lokalisering av bosetting og arealbruk. Det er da særlig i disse spesialutredningene at det er bruk for detaljert statistikk. Eksempelvis har en i forbindelse med skoleplanlegging bruk for ganske detaljert statistikk over de som er i skolealder eller som vil komme dit i de nærmeste år. De som skal planlegge eldreomsorgen, har bruk for statistikk over den aktuelle del av befolkningen. I forbindelse med planlegging innen samferdsel er man interessert i bosettingsmønster, utviklingstendenser m.v.

Det som er spesielt er interessert i både i fylkesplansammenheng og i en rekke andre forbindelser i tilknytning til næringsspørsmål, etablering av bedrifter m.v. er yrkesbefolkning og sysselsetting,

fordeling på næringer, hva som måtte finnes av reserver m.v. Folketellingen er her et grunnleggende utgangspunkt og det at den sysselsettingsstatistikken vi hadde, falt bort, har gjort den enda viktigere. Det som begrenser nytten av folketellingstallene er at en i svært mange sammenhenger er interessert i å følge utviklingen, og når det gjelder sysselsetting helst fra måned til måned. Imidlertid er folketellingen et utgangspunkt som man i dag ikke har noen erstatning for. Folketellingen gir jo ganske detaljerte oppgaver over yrkesaktivitet, yrkesstatus, arbeidstid m.v.

Jeg vil også peke på at man har bruk for tettstedsbefolkningen i flere forbindelser. Opplysning om pendling er i mange sammenhenger av stor interesse.

Stipendiaten som jeg nevnte, som for tiden arbeider hos oss, pekte på at han i generalplanarbeidet hadde særlig mye nytte av kommuneheftet. Han mente også at kommuneheftet er særlig verdifullt for "uerfarne" brukere som har bruk for statistikk for en kommune. Bl.a. i mange mindre kommuner kan en ikke regne med at administrasjonen har så god erfaring i å finne frem statistikk. I kommuneheftet fins jo en god del av opplysninger for den enkelte kommune samlet.

Stipendiaten sa videre at en vesentlig del av datagrunnlaget for befolkning m.v. i generalplanen er basert på folketellingen. I den forbindelse pekte han på at det ville være av stor betydning å få sammenlignbart materiale for neste telling, slik at generalplanen da lett vil kunne føres á jour med de nye tallene.

Han gikk gjennom de forskjellige tabellene i kommuneheftet og det var ganske mange han hadde benyttet mer eller mindre.

Spesielt vil jeg peke på at man i generalplanarbeidet har behov for tall for mindre enheter enn kommunen. Det gjelder jo særlig geografisk store kommuner med en uensartet struktur, f.eks. at man har både tettsteder og typiske utkantområder. Det ville være et betydelig tap om man mistet inndelingen på tellekretser.

Jeg har i alt vesentlig snakket om arbeidet med fylkesplanlegging og generalplanlegging i kommunene. Jeg vil gjerne bare understreke at statistikk fra folketellingene benyttes i en rekke sammenhenger på lokalplanet.

En sak som jeg vil nevne særskilt er befolkningskartet som første gang ble laget for tellingen i 1950 og som vi igjen fikk for 1970. Det synes jeg at man har spesielt mye glede av både i sammenheng med fylkes- og generalplanarbeidet og i en rekke konkrete saker som samferdselsspørsmål, lokalisering av bedrifter, vurdering av "utkantbutikker" og andre saker hvor interessene ofte går på tvers av administrative inndelinger. Man kan da ofte telle opp fra kartet med tilstrekkelig grad av nøyaktighet.

Jeg har hittil ikke sagt noe om boligstatistikken. Jeg antar at Moe vil dekke denne delen så godt at jeg skal være meget kort.

Boligplanlegging er blitt en viktig del av kommunenes praktiske planlegging. Det tar tid å planlegge og legge til rette nye boligområder og det er derfor viktig å ha oversikt over behovet. Behovet for nye boliger består av flere komponenter: boligbehov på grunn av tilvekst i befolkningen, behov for å dekke øket boligstandard (færre personer pr. bolig) og behov for å dekke avgang. Folke- og bolig tellingen slik den var lagt opp for 1970 gir et godt grunnlag for slike beregninger.

Et ankenål mot tellingene er at bearbeidingen tar forholdsvis lang tid slik at statistikken er noe gammel før den foreligger. Jeg tror det bør gjøres anstrengelser for å komme hurtigere ut med tallene, selv om det skulle gå ut over nøyaktigheten.

Nå er det vel så at andre kilder kan være et alternativ til folketellingene. Jeg vil ikke komme inn på dette nå da jeg antar andre har bedre forutsetninger for å si noe om dette. Jeg går ellers ut fra at vi vil komme inn på det senere i dag.

Min konklusjon blir altså:

1. I den brukergruppen jeg representerer, eksisterer det et behov for de data vi får i en folke- og bolig telling.
2. Behovet gjelder også data for tellekretser.
3. Folke- og bolig tellingene dekker behovet, og blir mye brukt.
4. For å kunne ájourføre planer, er det nødvendig med kontinuitet i statistikken.
5. Befolkningskartene er til stor hjelp.
6. Aktualiteten skulle vært bedre. Jeg ville prioritere den foran nøyaktighet.

John Ingar Moe:

Innlegg på SSB's brukermøte 17/1-77

Vi er vel gjerne en av de viktigere brukerne av tallene fra Folke- og boligtellingsen. De opplysningene vi i første rekke er interessert i, er selvsagt boligdelen av tellingen med antall boliger, deres alder, hustype, størrelse, utstyrsstandard, disposisjonsforhold. Men vi er også interessert i folketellingsdelen i antallet personer og deres fordeling på alder og sivilstand. Og vi er interessert i kombinasjoner som viser boligfrekvenser på ulike alders- og sivilstandsgrupper, som viser grad av tettbodddhet. Endelig ønsker vi tall for antall boliger pr. 1 000 innbyggere. De interessene jeg her har nevnt gjelder både rikstall og kommunetall, og sogar tellingskretser.

Når jeg sier vi, tenker jeg først på Boligavdelingen i KAD, men jeg tenker også på våre nærmeste samarbeidspartnere, nemlig Husbanken, kommunene og de forskere som utfører oppdrag for oss eller forskning som vi er direkte interessert i.

Hva har så vi brukt FoB 70 til?

Boligavdelingen selv har vel ikke foretatt så alt for mye av analyse av tallene. Det er i det minste to grunner til det: mangelen på kapasitet i det daglige strevet, og at det bare var hovedtall som forelå da vi trengte tallene mest, nemlig da vi holdt på med stortingsmeldingen om boligspørsmål i 1974/75.

Men vi gjorde da noe. For det første brukte vi tallene til en beskrivelse av boligsituasjonen m.h.p. boligforsyningen, graden av tettbodddhet (totalt, ikke i detaljer) utstyrsstandard, alderen, hus-typene m.v. og kunne vise framgangen fra forrige telling. Dernest utførte vi den gangen en prognose for boligbehovet. Eller kanskje jeg heller skulle si for boligforsyningen framover, fordi beregningene ikke var basert på etterspørsel direkte, men mer en prognose basert på valgte framtidige boligfrekvenser.

Denne beregningen var basert på Byråets framskrivninger av folkemengden fordelt etter alder og kjønn. Vi la selv inn en framskrivning etter sivilstand. Videre ble brukt framskrevne boligfrekvenser, basert på trenden fra FoB 60 og FoB 70. Endelig var det inkludert en forutsetning om avgangen basert på en beregning av avgangen i boligmassen fra 1960 til 1970. Dette er formodentlig et eksempel på at vi har brukt tellingene direkte og indirekte.

Ellers har vi jo også brukt FoB 70 i mindre arbeider. Vi har foretatt en bearbeidelse av tallene fra 1960 og 1970 for å få fram takten i leveringen av utstyrsstandarden i den eldre boligmassen. Vi har i andre sammenhenger brukt tallene for disposisjonsforhold til boligen. Videre har vi gått noe nærmere inn på boligsituasjonen for spesielle grupper, f.eks. de enslige og de eldre.

Jeg tviler ikke på at vi burde ha utnyttet resultatene av tellingen enda mer. Men der kommer det inn det jeg nevnte om de to forholdene som kan unnskyldte dette.

Når det gjelder Husbanken vil jeg særlig ta fram dens opplegg til en mer detaljert behovsberegning på kommunebasis som den har satt i gang, den såkalte B15.

I prinsippet er den en videreføring av den beregning som jeg nevnte at departementet har gjort. Den er på kommunebasis og tar utgangspunkt i boligbeholdningen i kommunene sammenholdt med befolknings-situasjonen i kommunen. Den er også mer raffinert for så vidt som den i forutsetningene om avgang i boligmassen tar hensyn til sammensetningen av den boligbestand som kommunen hadde pr. 1970. Dette opplegget er således solid forankret i FoB 70.

Den andre samarbeidspartneren jeg vil nevne er kommunene, spesielt når det gjelder utarbeidelsen av de rullerende fireårige boligbyggingsprogrammene, som vel 150 kommuner deltar i. Her er selvsagt de kommunale tall som er gitt i kommuneheftene, av særlig betydning. Får jeg i denne sammenheng nevne at i tiden framover må utviklingen gå i retning av at kommunene i større grad enn nå, legger opp programmer for boligforsyningen for spesielle grupper som eldre, enslige, elever, uføre osv., og at vi før eller siden må gå inn med programmering av utbedringer og miljøtiltak i den eldre boligmassen. Dette perspektivet setter ytterligere krav til tilgjengelige data.

Den tredje gruppen av samarbeidspartnere er forskerne og forskningsinstitusjonene. I de oppdrag som er gjort eller gjøres for oss, har det nok vært behov for data fra FoB 70. Men her må en si at hovedtyngden i dataene har vært boforholdsundersøkelsene i 1967 og 1973. Boforholdsundersøkelsene gir jo også, som kjent, vesentlige supplerende opplysninger til Folke- og bolig tellingen. Først og fremst gjelder det en del økonomiske opplysninger om inntekt og boutgifter. Men det gjelder også opplysninger om holdninger og ønsker m.o.p. boforhold. Det er også supplerende opplysninger om utstyr.

Min konklusjon må bli at selv om boforholdsundersøkelser og andre intervjuundersøkelser, f.eks. om finansieringen av boliger og om fritidshus, gir meget verdifulle supplerende oppgaver, er det vanskelig å tenke seg å unnvære folke- og boligtellinger i framtida. Dette på tross av det alvorlige lyte ved tellingene at de tar så lang tid at det går ut over aktualiteten.

Nå må jeg innrømme at jeg kjenner for dårlig til det arbeide som er i gang med å utvikle registre som mer eller mindre kan erstatte fullstendige tellinger. Men jeg er foreløpig i alle fall skeptisk når det gjelder løpende registreringer som kan fange opp alle endringer av betydning i boligsammenheng. Jeg tror at vi i hvert fall i 1980 og kanskje også enda lengre framover, bør og må ta byrden ved fullstendige tellinger.

Samandrag av kommentarane

På grunn av den lange bearbeidingstida, har ikkje brukarane hatt publikasjoner og datamaterialet til disposisjon så lenge at det er grunnlag for å komme med ein endeleg konklusjon når det gjeld bruken av data frå Folke- og bustadteljing 1980. Teljinga hadde heller ikkje vore gjort tilstrekkeleg kjent. Ein del brukarar hevda at det gikk lenge før dei blei merksam på kva for fordeler som låg i bruk av folke- og bustadteljinga.

Byrået ba spesielt om å få vite meir om bruken av opplysningane om yrke. Det kom fram at opplysninga har vore nytta ein heil del, men at den klassifikasjonen av yrke som er nytta, fører til at denne opplysninga ikkje gir stort meir av informasjon enn det ein får ut av næringsstandard. Det er berre akademiske yrke og administrative funksjonar som kjem klart fram av standarden. Byrået blei rådd til å lage ein ny klassifikasjon, eventuelt i samarbeid med andre institusjonar. Det blei også bede om at spørsmålet om registrering av yrkeskombinasjonar blir tatt opp i samband med neste teljing.

Johan-Kristian Tønder:

TRENG VI EI FOLKE- OG BUSTADTELJING I 1980, OG KVA BØR HO OMFATTE?

1. Folke- og bustadteljinga sin plass i det norske statistikkssystemet.

Den første norske folketeljinga blei halde i 1769. Teljinga i 1970 var den attande i rekka. Heilt fram til 2. verdskrigen var folketeljingane delvis einaste kjelde, og i alle høve den viktigaste kjelda, til kunnskap om dei økonomiske og sosiale tilhøva for den norske befolkninga. Med utbygginga av den offisielle statistikken, og med den raske veksten i bruk av utvalsundersøkingar både i Statistisk Sentralbyrå og i andre institusjonar, er folketeljinga i dag komme i ein heilt annan situasjon. No treng vi ikkje lenger ei folketeljing for å få kunnskap om heile den norske befolkninga. Løpande statistikk, delvis frå administrative kjelder, og utvalsundersøkingar gjer at vi i dag kan få tak i dei same opplysningane som folketeljingane gir, på ein mykje raskare og billegare måte enn ved gjennomføring av slike store teljingar.

Vi må derfor stille oss spørsmålet: Kva er det med folke- og bustadteljinga som gjer at vi likevel vurderer å bruke pengar på denne typen statistikk? For å kunne gje svar på dette spørsmålet skal vi først prøve å sette opp dei kvalitetskrava vi stiller til ei folke- og bustadteljing. (Krava er ikkje sette opp i noko form for prioritetsrekkefølge.)

a) Totalitet. Med dette meiner ein at folketeljinga skal omfatte alle personar og alle hushald i landet. Kravet betyr også at ein skal ha registrert verdiar for alle kjennemerke for alle personar i landet. Ei følge av dette kravet er at ein kan dele inn befolkninga i kva for grupper ein vil og ta ut statistikk for denne gruppa. (Jfr. punkt b.)

b) Teljinga skal gje data for små geografiske område, som ein berre i liten grad kan få data for gjennom den årlege statistikken eller gjennom utvalsundersøkingar. Detaljerte tabellar for kommunar og kretsar er ei følge av kravet om totalitet.

c) Indre samanheng i data. For det første må det kjennemerke ein ønsker å registrere, ha den same definisjonen for alle personar og hushald i landet. Inndelinga av kjennemerkeverdiar må også vere sams for alle personar. For det andre må all registrering av verdiar for eit kjennemerke vise til det same tidspunktet eller tidsrommet for alle personar og hushald. Som ein del av dette kravet kan vi også nemne kravet om at definisjonane av dei ulike kjennemerka må vere slik at dei er relevante for dei problemstillingane data skal nyttast til.

d) "Sanne" verdier for kjennemerka. Dette er eit krav som blir stilt til all statistikk. Kravet går ut på at ein ønsker å sikre seg at dei verdiane av eit kjennemerke som ein har fått som svar på spørsmål på eit spørreskjema, verkeleg er dei rette verdiane. Forutan å stille krav til utforminga av spørreskjema og rettleiinga for utfyllinga av det, gjeld kravet også bearbeidinga av materialet og feil som kan oppstå ved koding eller dataoverføring.

e) Kontinuitet. Folketeljinga er ei viktig kjelde til samanlikning av tilhøva i samfunnet på to tidspunkt. Føresetnaden for at slike samanlikningar skal kunne gjerast, er at definisjonar, inndelingar og omfanget av statistikken er nokolunde lik frå teljing til teljing. Det ser ut til at brukarane prioriterer kontinuiteten framfor at definisjonar og inndelingar i folketeljinga skal vere mest mogeleg i samsvar med dei definisjonar og inndelingar som nyttast i den årlege statistikken eller i utvalsundersøkingar.

f) Aktualitet. Dette er også eit krav som folketeljinga har felles med all annan statistikk. Av mange årsaker kan det vere vanskeleg å få til god aktualitet på denne statistikken samanlikna med mange av dei årlege statistikkane. Men serleg på grunn av kravet i pkt. b) vil kravet om aktualitet stå sterkt også når det gjeld folke- og bustadteljingar.

Eit datamateriale som tilfredsstillar desse krava kan nyttast til sers mange formål. Det viktigaste er kanskje at ein med dette materialet får høve til å sjå korleis befolkninga fordeler seg etter mange kjennemerke samstundes. Dessutan får ein høve til å sjå korleis desse fordelingane endrer seg med tida for ulike grupper i befolkninga. Nettopp dette at materialet gir høve til å gruppere befolkninga på så mange ulike måtar å få ut statistikk som ikkje er hefta med utvalsfeil, gjer folketeljingsmaterialet så eineståande i det statistiske systemet.

Vi har ikkje utført noko systematisk brukarundersøking kring Folke- og bustadteljing 1970, og har heller ikkje hatt tid til ei grundig bearbeiding av det spørreskjemaet som blei sendt ut i samband med dette møtet, men vi har inntrykk av at det er tre grupper av brukarar som serleg har hatt nytte av folke- og bustadteljinga. Det er samfunnsforskarar, samfunnsplanleggarar på ulike nivå og den lokale administrasjon. Vi har også inntrykk av at institusjonar som driv marknadsforskning har nytta folketeljingsresultata.

2. Er det behov for folketeljingsdata i 1980?

Som nemnt er den viktigaste fordelan ved det datamaterialet ein får ved folketeljinga, at det gir høve til å sjå korleis befolkninga eller grupper av befolkninga, fordeler seg etter mange kjennemerke samstundes. Byrået reknar altså med at det i første rekke er samfunnsforskarar og samfunnsplanleggarar som har behov for slike data. Andre brukarar kunne kanskje greie seg med statistikk der

ein ser kjennemerkegruppene kvar for seg, altså utdanningsstatistikk, arbeidsmarknadsstatistikk, bustadstatistikk, befolkningsstatistikk osv. Slike behov kan Byrået kanskje dekke utan å måtte lage eit datamateriale med dei kvalitetar som er nemnt i pkt. 1.

Spørsmålet blir da om dei brukarane som vi reknar med treng dette data-materialet, utnyttar det på ein slik måte at det forsvargar dei kostnadene som blir lagt ned. Eit viktig formål med dette møtet er derfor å få Dykkar svar på spørsmålet: Krev samfunnsforskning og planlegging i 80-åra folketeljingsdata, eller kan ein greie seg med enklare statistikk?

Dei tenestene Byrået har utført for desse brukarane utifrå 1970-materialet, kan tolkast i begge retningar. Resultata av det spørreskjemaet vi sendte ut, gjer det samme, men det ser ut til å vere eit fleirtal som har dei databehov folketeljinga er meint å dekke.

Byrået vil ta standpunkt til om det skal tilrå at det blir halde ei ny Folke- og bustadteljing i 1980 m.a. på grunnlag av dei reaksjonane vi får på spørreskjemaet og på dette møtet. Hittil har vi planlagt som om ei teljing skal haldast, og resten av dette innlegget vil vise kva for tankar vi har gjort om gjennomføringa av ei eventuell teljing.

3. Kva for data bør ei Folke- og bustadteljing omfatte?

Når vi skal fastsette kva for kjennemerke som skal vere med i ei folke- og bustadsteljing, er det ein del vilkår som vi først må vere samde om:

a) Av omsyn til bearbeidinga, ønsker vi ikkje å ha ei for omfattande datasamling om kvar eining. At ein del brukarar ønsker å bygge ut denne data-samlinga ved å kople med anna materiale, er ei anna sak.

b) Dei kjennemerka vi har med, må vere slike som vi er samde om er grunnleggande i analyser og utgreiingar om det norske samfunnet.

c) Dersom opplysninga må samlast inn ved eit spørreskjema som skal fyllast ut av den einskilde personen, må vi kreve at opplysninga er slik at den høver for denne forma for innsamling. Vi kan ikkje risikere at folk nektar å svare eller svarer feil på grunn av det emne ein kjem inn på eller fordi spørsmålet er for vanskeleg.

d) Kravet om kontinuitet gjer at ein må ta omsyn til kva for opplysningar som var med ved siste teljing.

e) Spørsmåla må vere lette å bearbeide. Opplysningar som krev koding og revisjon frå Byrået si side, krev fleire funksjonærar og dermed høgare kostnader. Omfattande bearbeiding kan også bety lengre bearbeiding, og dermed dårlegare aktualitet.

f) Dei problema folketeljingsdata blir nytta til å løyse idag, og kva

folketeljingsdata skal nyttast til i framtida, må få ein innverknad på samansetninga av dei kjennemerka Byrået samlar inn i samband med ei folke- og bustadteljing.

Utifrå desse vilkåra, har Byrået stilt opp ei liste over grupper av kjennemerke som vi førebels meiner bør gå inn i datasamlinga ved Folke- og bustadteljing 1980. Lista er tatt med som vedlegg.

Dei viktigaste endringane i forhold til dei kjennemerka som var med ved Folke- og bustadteljing 1970, er at samla inntekt etter skattelikninga er komme med. Opplysningane om pendling er utvida til å gjelde adresa til arbeidsstaden istadenfor berre kommunen, og det er planlagt å ta med eit spørsmål om reisetid til arbeidsstaden. Spørsmålet om talet på fødte eller adopterte barn gjeld no alle kvinner, medan det tidlegare blei stilt berre til kvinner som var gifte på teljings- tidspunktet. Av spørsmål som er tatt ut kan vi nemne spørsmåla om telefon og fritidshus, og spørsmåla om trussamfunn og om samisk som talemål. Dei to første er tatt ut både fordi vi ikkje reknar dei som så grunnleggande at dei er naudsynte å ta med ved kvar teljing, og fordi det ser ut til å ha vore lite etterspurnad etter slike data frå Folke- og bustadteljinga. Dei to siste spørsmåla er tatt ut fordi det var ein del problem med innkrevinga av desse opplysningane, og fordi spørsmåla ikkje er gode nok for dei problema der det har vore spørsmål om slike data. Byrået meiner at desse spørsmåla høver betre i serskilde og meir omfattande utvalsundersøkingar.

4. Byrået sine røynsler frå 1970-teljinga.

Utan at vi har gjennomført noko systematisk brukarundersøking, meiner Byrået å kunne slå fast ein del manglar ved Folke- og bustadteljing 1970 i forhold til dei krava som blei stilte opp i pkt. 1 ovanfor.

- "Gale" svar på ein del spørsmål. Byrået gjennomførte ei kontrollundersøking i samband med Folke- og bustadteljinga, og kom fram til at det var ein del avvik mellom dei svara som stod i det ferdige folketeljingsmaterialet i Byrået og dei som blei gitt ved kontrollundersøkinga. Med den metoden som blei nytta ved kontrollundersøkinga, reknar ein med at svara som blei gitt der er meir i samsvar med dei faktiske tilhøva enn dei som står på det ferdig bearbeidde databandet frå teljinga. Det var serleg for opplysningane om utdanning og inntektsgivande arbeid ein fann store avvik.¹⁾ Vidare fann ein at 85 prosent av avvika var oppstått under utfyllinga av skjemaet, medan berre 15 prosent har si årsak i feil ved kodinga eller dataoverføringa i Byrået.

1) NOS Folke- og bolig telling, 1970. Hefte VI Kontrollundersøkelse. Oslo 1976.

- Dårleg kontinuitet frå 1960 til 1970. Ein del definisjonar og inndelingar blei endra frå 1960 til 1970 fordi ein av fleire grunner var misnøgd med dei som blei nytta i 1960. Det gjeld serleg for sysselsetting og utdanning.

- Dårleg aktualitet. Bearbeidingsprosessen tok for lang tid, og jamvel om Byrået hadde prioritert dei statistiske kommunehefta før totaloversyn for heile landet, er ikkje dette årsaka til den dårlege aktualiteten.

- Manglande kapasitet til bearbeiding av Folke- og bustadteljing 1970. Byrået sitt produkt var seks tabellpublikasjonar i serien NOS, og ein del artiklar bygd på materiale frå teljinga. Brukarar som ikkje fekk sine behov dekkja ved dette produktet, kontakta Byrået for å få kopiar av uttrykte tabellar eller kopiar av tabellar som var lagra på magnetband, eller for å få laga spesielle tabellar mot betaling av kostnadene. Byrået prøvde å etterkomme ønskemåla, men staben var ikkje stor nok til at ein kunne yte tenester så godt og raskt som ønskeleg. Mangelen på personari i denne delen av arbeidet, gjorde også at ein ikkje hadde høve til å gjere teljinga kjent for eventuelle brukarar som måtte ha behov for folketeljingsdata, men som ikkje var klar over kva Byrået kunne gi dei.

Byrået meiner det er tre hovudårsaker til desse problema.

For det første var ikkje innsamlings- og bearbeidingsprosessen planlagt godt nok. Årsaka var at Folketeljingskontoret hadde for få funksjonærar til dette planleggingsarbeidet.

For det andre var det for få funksjonærar i kodings- og revisjonsarbeidet, og funksjonærane var ikkje tilstrekkeleg kvalifiserte for denne oppgåva.

For det tredje var det ikkje tilstrekkeleg med funksjonærar til ei omfattande utnytting og tenesteyting.

I samband med Folke- og bustadteljing 1980 vil Byrået søke om eit budsjett som så langt råd er skal hindre at desse problema oppstår att.

5. Metodar ved innsamling og bearbeiding av data ved Folke- og bustadteljing 1980.

I Vedlegg er det nemnt kva for metodar som er tenkt nytta ved innsamling av opplysningar om dei ulike kjennemerka. Vi skal her ta for oss metodeproblema generelt, og dessutan sjå litt på dei spesielle metodane som er nemnt.

I utgangspunktet kan vi fort bli samde om at vi vil ønske ein innsamlingsmetode som gjer at alle dei krava vi nemnte i pkt. 1 blir oppfylte. Vi reknar ofte med at det å gå ut til kvar og ein med eit skjema, få vedkommande til å fylla det ut og så samle skjemaet inn att, er ein slik metode. Vi har tidlegare vist at denne metoden, som blei nytta i 1970, ikkje gjer at vi kan vere trygge på at vi har fått "sanne" verdiar for eit kjennemerke. Vi har vidare antyda at ein ved å sette inn fleire og meir kvalifiserte folk i bearbeidinga, kan få revidert dei innkomne skjema grundigare. Eit stykke på veg er nok dette rett, men utanlandske undersøkingar

syner at verknaden av denne innsatsen er begrensa. Det blir framleis ein god del feil i materialet. Ei anna sak er at ein ved å sette inn fleire personar i bearbeidinga kan få betra aktualiteten av teljinga vesentleg.

Utanlandske undersøkingar har også vist at jamvel om ein gjentar dei samme spørsmåla frå teljing til teljing, kan ein ikkje vere trygg på kontinuiteten. M.a. kan ulike teljarar påverke svaret i ulik retning.

Eg håper med dette å ha vist at vi ikkje kjenner nokon idealmetode som sikrar at alle dei krava vi stiller til folketeljingsdata er oppfylte. Vi må rekne med større eller mindre manglar ved alle metodar.

Når det er sagt, må det også seiast at med tilstrekkeleg innsats av folk og pengar, vil den tradisjonelle innsamlingsmetoden gi dei minste brotta på krava. Ulempen er berre den at "tilstrekkeleg innsats" vil føre til sers høge kostnader. Så høge at Byrået er i tvil om dei som skal løyve pengar til formålet, vil meine at nytten av Folke- og bustadteljinga står i eit rimeleg forhold til desse kostnadene. Vi har derfor lagt opp til ei datainnsamling og bearbeiding som skal halde kostnadene nede, utan at vi gjer uforsvarlege brott på dei kvalitetskrava vi har stilt opp.

Vi skal nedanfor seie litt om dei ulike innsamlingsmetodane.

Direkte datainnsamling er å legge eit spørreskjema med ei rettleiing for utfylling av det, fram for kvar einskild person som vi skal registrere kjennemerket for. Utsending og innsamling av skjemaet skal vi komme attende til.

Bruk av register i datainnsamlinga vil Byrået prøve å få til dersom ein i 1980 har i drift administrative og statistiske registre som kan gi kjennemerkeverdiar for alle personar som kjennemerket skal knyttast til. Dessutan må definisjonane i registra vere nokolunde i samsvar med definisjonane i Folke- og bustadteljing 1970. Dei registra som vi idag reknar med vil vere i drift i 1980, er Det sentrale personregisteret, eit sentralt adresseregister, Dataarkivet for påbegynt og avslutta utdanning, og databandet til Byrået sin skattestatistikk. Alle desse registra er eller vil vere i Statistisk Sentralbyrå. Vidare er det Takseringsregisteret for bustadbygg og fritidshus, og registeret over arbeidstakarar og arbeidsgivarar som begge skal opprettast av Skattedirektøren. Spørsmålet om Byrået sin rett til bruk av desse registra, vil ikkje bli tatt opp her.

Bruk av eit utval personar av den gruppa som eit kjennemerke skal knyttast til, vil bli vurdert. Førebels har Byrået komme fram til at opplysningar om yrke ikkje er naudsynt på eit lågare geografisk nivå enn kommune. Byrået har planlagt å lage ein utvalsplan som gjer at ein for alle kommunar med over 5 000 innbyggjarar vil velje ut eit representativt utval som skal svare på spørsmålet.

Det er helst opplysningar som krev koding i Byrået som vil bli registrert for eit utval personar. Årsaka er at desse opplysningane kostar mykje å bearbeide. Ein alternativ metode kan derfor vere å samle inn opplysninga frå alle personar i

gruppa, men bearbeide eit utval. Brukarar som er interesserte i å få statistikk for alle personar i t.d. ein kommune, kan betale kostnadene ved denne ekstra bearbeidinga. All bearbeiding må sjølvsgt gå føre seg i Byrået.

Problema med bruken av utval i Folke- og bustadteljing er:

- a) Mangel på data på kretsniå. Dette vil serleg ramme den samfunns-geografiske forskninga
- b) Vi får ikkje høve til å sjå desse kjennemerka fordelt etter om personen bur i spredtbygd eller tettbygd strøk
- c) Verdien av folketeljingsmaterialet som grunnlag for kobling med andre data blir redusert

Utsending og innkreving av skjema pr. post er eit forsøk på å redusere kostnadene ved opprettinga og avlønninga av eit teljarkorps. Teljarkorpset kan reduserast til dei personane ein treng for å krevje inn skjema frå dei som ikkje svarar på purringar. Overgangen til denne innkrevingsforma kan få verknad på kvaliteten av dei data vi får inn. Vi trur imidlertid at vi ved utarbeiding av rettleiing og ved informasjonsarbeid, kan redusere dette problemet noko.

Forenklingar i bearbeiding og kontroll av data vil gå føre seg på to måtar. For det første vil ikkje Byrået be om ei så stor auke i talet på funksjonærar som det kunne vore ønskeleg utifrå røynslene frå 1970-teljinga. Som nemnt syner utanlandske undersøkingar at verknadene av å sette inn fleire og meir kvalifiserte folk inn i bearbeidinga, ikkje er så store når ein kommer over eit visst nivå. Byrået vil derfor heller satse på kvalitetsstudier og på presentasjon av kvalitetsmål i samband med publiseringa av teljingsdata.

For det andre vil ein søke å forenkla arbeidet med å kontrollere data ved å utarbeide system for maskinell kontroll og maskinell oppretting. Tidlegare har funksjonærar utført opprettinga. Også her har ein utanlandske røynsler å bygge på.

Optisk lesing av skjema skal erstatte den manuelle dataoverførings-teknikken. Også denne teknikken har sine feilkjelder, og feila vil i regelen vere fleire enn ved manuell overføring. Røynslene frå andre land gjer at Byrået likevel vil prøve denne overføringsmetoden ved neste teljing.

Går vi attende til pkt. 1, ser vi at dei metodene vi bruker gir lågare kvalitet på dei data vi får ved Folke- og bustadteljing 1980 enn den kvaliteten vi ville ha fått om vi hadde nytta den tradisjonelle metoden. Totaliteten blir borte for ein del kjennemerke. Dette får igjen verknad på kva for data vi kan gi på små geografiske område. Ved bruk av registre til å hente kjennemerkeverdiar for nokon i ei gruppe, og direkte datainnsamling for dei andre, står vi i fare for å miste den indre samanhengen i data. Vi aksepterer feil i data og prøver istaden å finne kor stor feilen er. Dette krev igjen at brukaren har evnen til å nytte

usikre data. Registerbruken kan øydelegge kontinuiteten. Det er ikkje berre folketeljinga sine interesser registeret skal ta vare på. Andre omsyn kan føre til endringar som bryt kontinuiteten. Det einaste punktet der vi har håp om at desse endringane i metode skal slå positivt ut, er i kravet om aktualitet. Det er realistisk å rekne med at data for heile landet vil ligge føre i siste halvår 1982.

Trass i brota på kvalitetskrava, meiner Byrået det er forsvarleg å gjennomføre ei Folke- og bustadteljing etter desse metodene. Vi meiner også at denne teljinga alt i alt vil vere betre enn den i 1970. Vi reknar med at vi skal greie å gjennomføre ei teljing etter eit slikt opplegg til ein kostnad som kan akseptrast.

6. Utnyttinga av Folke- og bustadteljing 1980.

Som nemnt tar Byrået sikte på å få til ei meir omfattande og effektiv utnytting av 1980-teljinga enn den ein hadde i 1970. Vi vil gå gjennom publiseringsprogrammet og vurdere om det skal endrast eller byggast ut. Ein vil m.a. vurdere tekstlege kommentarar i tabellpublikasjonane, og spreieing av resultatata gjennom Byrået sine publikasjonsseriar eller på annan måte. Gjennom dette arbeidet vil ein få ein stab som kjenner folketeljingsmaterialet godt, og som effektivt kan gjere teneste for brukarar i og utanfor Byrået når det gjeld uttak av tabellar o.l.

Vi ser derfor fram til eit godt samarbeid med brukarane i planleggings- og gjennomføringsarbeidet, eit samarbeid som vi alle vil få nytte av når vi i 1982 håper å kunne tilby brukarane våre tenester.

Oversyn over grupper av kjennemerke som er planlagt tatt med i Folke- og bustadteljing 1980, med spesifisering av kva for grupper av personar registreringa skal gjelde, og metode for datainnkreving

Kjennemerkegruppe	Omfang	Metode	Merknad
1. <u>Geografisk plassering av bustaden til personen.</u> Adresse, kretsnr., kommunenr., handelsdistrikt, spredtbygd/tettbygd strøk, kommunetype	Alle personar	Bruk av Det sentrale personregister og eit sentralt register over alle adresser i landet, påført kode for spredtbygd/tettbygd strøk. Ny kretsinnføring basert på adresser	Føresetnad: 1) At ein i 1980 har eit personregister og eit adresseregister med vel innarbeidde rutiner. 2) At det er i god tid før 1980 er fastsett ei kretsinnføring som er akseptert av kommunane og Byrådet, og der kretskoden er påført adresseregisteret
2. <u>Kjønn, alder, ekteskapelig status, fødestad, fødeland, statsborgarskap</u>	Alle personar	Bruk av Det sentrale personregister (kjønn, alder, ektesk. status, statsborgarskap) og direkte datainnføring (fødestad, fødeland)	<u>Fødestad</u> kan også erstattes med opplysning om kva for <u>kommune personen budde i ved fylte 10 år, t.eks.</u> Spørsmål om fødeland kan bli stilt til eit utval av personar
3. <u>Familie- og slektskapsforhold til andre personar i bustaden. Tilknøying til familiekjerne og hushald</u>	Alle personar	Bruk av Det sentrale personregister (familiekjerne) og direkte datainnføring (tilknøying til hushald og slektskap til hovudperson i hushaldet)	Desse spørsmåla kan bli stilt til eit utval av personar
4. <u>Bustaden og huset personen bur i.</u> Storleik (areal, talet på rom) buste pr. m ² og pr. rom, kjøkken, utstyr i bustaden, leigeforhold, hustype, talet på bustader i huset, byggeår, tekniske installasjonar, eigerforhold	Alle personar	Bruk av Skattedirektørens takseringsregister og (hus og einestader) og direkte datainnsamling (opplysingar om den einstilte bustaden i hus med fleire bustader)	Føresetnad: Skattedirektørens takseringsregister i drift før 1980

Kjennemerkegruppe	Omfang	Metode	Merknad
5. <u>Høgste fag- og allmennutdanning</u>	Alle personar 16 år og over	Bruk av utdanningsopplysningane i Folke- og bustadteljing 1970 og Dataarkivet for påbegynt og avslutta utdanning i Statistisk Sentralbyrå	Dataarkivet har ein del manglar. Føresetnad: Klarlegging av Byrået sin rett til å utnytte Dataarkivet til dette formålet
6. <u>Samla inntekt i 1980 etter skatteklikninga, for personen og det hushaldet personen høyrer til</u>	Alle personar	Bruk av inntektsopplysningar til Byrået sin skattestatistikk	Føresetnad: At materialet ligg føre seinast i 1. kvartal 1982
7. <u>Aktivitet siste året. Inntekts-gjevande arbeid, arbeid som familiemedlem utan fast løn, verneplikttjeneste, husarbeid for eigen familie, skolearbeid og studier, eller annan aktivitet</u>	Alle personar 16 år og over	Direkte datainnsamling	
8. <u>Arbeidstid, næring, yrke og yrkesstatus</u>	Alle personar 16 år og over		
Yrkesstatus		Direkte datainnsamling	
Næring		Arbeidstakararbeidsgivarregisteret (for alle med yrkesstatus "tilsett" og "sjølvstendig utan leigd hjelp"). Direkte datainnsamling (for alle med yrkesstatus "sjølvstendig utan leigd hjelp" og "familiemedlem utan fast løn i familieverksemd")	Føresetnad: At det i 1980 er i drift eit arbeidstakararbeidsgivarregister med opplysningar om m.a. næring og arbeidstid for dei tilsette

Kjennemerkegruppe	Omfang	Metode	Merknad
Arbeidstid		Arbeidstakar- arbeidsgivar- registeret (for alle med yrkes- status "tilsett"). Direkte datainn- samling (for alle med anna yrkes- status)	
Yrke	Utvalde personar 16 år og over	Direkte datainn- samling	Om utvalsplan, sjå eige avsnitt
9. <u>Inntekts- givande ar- beid teljings- dagen. Adresse til arbeidsstaden. Reisetid til ar- beidsstaden</u>	Alle personar 16 år og over	Arbeidstakar- arbeidsgivar- registeret (til- sette eller sjølvstendige med leigd hjelp). Direkte datainn- samling (sjølv- stendige utan leigd hjelp og familiemedlem som arbeider utan fast løn i familieverksemd. Reisetid.)	
10. <u>Viktigaste kjelde til livsopphald siste året</u>	Alle personar 16 år og over	Direkte data- innsamling	
11. <u>Utvalde kjenne- merke (1.-12.) om ektefellen til personen, og ek- teskapsåret</u>	Alle gifte personar	Direkte data- innsamling for ekteskapsår	
12. <u>Talet på fødte eller adopterte barn og fødsels- året til barna</u>	Alle kvinner	Direkte data- innsamling	

Desse kjennemerka som var med i Folke- og bustadteljing 1970, vil etter dette ikkje komme med i 1980: Rettsdistrikt, legedistrikt, geistlig inndeling, øyer med busetnad, telefon, fritidshus, trussamfunn, bruk av samisk som talemål, og studie/skolestad.

Stein Ringen:

Bør det gjennomføres en folketelling i 1980? Noen momenter til diskusjon

En folketelling er et meget stort, arbeidskrevende og kostbart foretagende. Ikke bare er den vanskelig å gjennomføre, men det er også blitt klart* at de opplysninger man får gjennom en slik telling, ikke er så 100 prosent riktige som man tidligere kan ha regnet med. Arbeidet med en folketelling går naturligvis også på bekostning av økt innsats på andre områder. Det er derfor mange gode grunner til alvorlig å vurdere om arbeid og penger anvendes på fornuftigste måte om de bindes opp i en folketelling. Særlig gjelder dette i dag hvor det foreligger flere andre metoder for innsamling av nyttige data om samfunnsforholdene, for eksempel ved hjelp av løpende registre og utvalgsundersøkelser. Det er gledelig at Statistisk Sentralbyrå har tatt initiativ for å få dette spørsmålet diskutert med representanter for forskjellige miljøer utenfor Byrådet.

Når man skal vurdere nytten og bruken av opplysninger fra en folketelling, er det etter min mening hensiktsmessig å anlegge som hovedvurdering at man her er i ferd med å treffe en avgjørelse som ikke bare berører 1980-årene, men som er av betydning i et perspektiv som strekker seg over flere hundre år. Den første folketelling ble foretatt for over 200 år siden, og de gamle folketellinger er den dag i dag et nyttig materiale for forskere og for den historisk interesserte allmenhet. Riktignok har dette noe sammenheng med mangelen på annen statistikk i tidligere tider, men det understreker likevel at vi her er i ferd med å vurdere ikke bare hva vi selv skal skaffe oss av data i det nærmeste tiåret, men også hva vi skal levere videre av kunnskap til de kommende generasjoner. Dertil kommer at folketellingene i et par hundre år har vært selve stammen i den offentlige statistikk, og at de derved utgjør en tradisjon som man naturligvis ikke bryter uten at det er godt begrunnet.

Med disse bemerkningene har jeg villet understreke at vi her diskuterer en avgjørelse hvis fornuft det kan bli stillet spørsmålsteget ved langt utover 1980-årene. Et stort antall brukere er representert på dette møtet i dag, men flertallet av brukerne har kanskje ikke mulighet til å gi sin mening til kjenne siden de først vil melde seg med sine interesser mange, mange år etter at avgjørelsen er truffet.

* NOS Folke- og bolig telling 1970, Hefte VI: Kontrollundersøkelse, Oslo 1976.

Jeg skal ikke svare hverken ja eller nei på spørsmålet om det bør gjennomføres en folketelling i 1980. Heller ikke skal jeg komme noe særlig inn på detaljerte spørsmål om hvordan den eventuelt skal legges opp. I stedet skal jeg nøye meg med å nevne noen få alminnelige synspunkter.

Det kan være en vurderingssak hva man går glipp av av faktisk kunnskap om en folketelling ikke gjennomføres. Ønsker man bare å telle befolkningen, er den åpenbart unødvendig, men om man ønsker å kjenne folketallet pr. 1. november 1980, dvs. nøyaktig 10 år etter at forrige folketelling ble gjennomført, må det sannsynligvis en ny folketelling til. Tilsvarende når det gjelder boligmassen. Her gis fyldige opplysninger i andre kilder, men ikke for det samme tidspunktet. Om folketellingene nå avbrytes, skaffer man seg et problem når det gjelder gode registreringer av endringer i utviklingen over tid, noe som for øvrig allerede er et svakt punkt i hele den offisielle statistikk.

På ett område synes det likevel åpenbart og udiskutabelt at man vil gå glipp av viktige opplysninger om det ikke gjennomføres en folketelling i 1980. Det gjelder hele serien av opplysninger om arbeid, hovedaktivitet, yrke, kilde til livsopphold osv., og dette er spørsmål som dekker en betydelig del av selve skjemaet. Av flere grunner er den offisielle statistikk om arbeidsmarkedet og sysselsetting ikke god. Både arbeidsmarkedsmyndighetenes og Statistisk Sentralbyrås statistikk på dette området gir bare grove indikasjoner på sysselsettingsforhold og sysselsettingsproblemer. Det var først etter at opplysningene fra folketellingen i 1970 forelå, at det var mulig å få en skikkelig oversikt over utviklingen i sysselsettingen fra 1960. Betydningen av gode opplysninger på dette området, har ikke bare sammenheng med manglene i foreliggende statistikk. Selve problemområdet er i seg selv av meget stor betydning. Arbeidslivet og sysselsettingen utgjør, for å uttrykke det litt lettvint, kjernen i økonomiske og sosiale forhold overhode, og alt tyder på at sysselsettingsproblemene i et samfunn som det norske etterhvert får et større omfang og blir vanskeligere å håndtere enn tidligere. Sysselsettingen i Norge har sunket i hele etter-krigstiden og er i dag på omtrent samme nivå som i årene med høyest arbeidsledighet i mellomkrigstiden.*

* Se Ted Hansich: Hele folket i arbeid, Institutt for samfunnsforskning, Oslo 1976.

Ved hjelp av uttrykket "stagflasjon" vil man ha sagt at man står overfor en kombinasjon av prisstigning og sysselsettingsproblemer som man ikke kjenner fra tidligere, og som ikke beherskes ved hjelp av tradisjonelle virkemidler.

Ytterligere et viktig moment i denne samme forbindelse er at eksisterende arbeidsmarkeds- og sysselsettingsstatistikk er dårlig egnet til å gi detaljerte geografiske opplysninger, noe som er av særlig betydning nettopp på dette området.

Denne bemerkningen fører meg over til det som synes å være den aller viktigste bruks- og analysemetode for folketellingsmaterialet, nemlig den detaljerte geografiske oppdeling og analyse. Mesteparten av den offisielle statistikk gjelder hele landet, eventuelt med en oppdeling på landsdeler, handelsfelt eller fylker. En oppdeling på kommuner er meget sjelden, og forekommer overhode ikke i utvalgsundersøkelser. Byråets kommunetypologi er nyttig for mange formål, men er ingen erstatning for opplysninger om enkeltkommuner. Folketellingen tillater også en mer detaljert oppdeling enn på kommuner, nemlig på tellingskretser. For samfunnsvitenskapelig, særlig samfunnsgeografisk analyse er en organisering av hele folketellingsmaterialet på tellingskretser et data-grunnlag som gir løfter som svært interessante og nyttige analyser. Slike "kretsdatabanker" foreligger for folketellingene fra 1960 og 1970, og man står derved overfor den mulighet at en påbegynt kontinuitet kan bli brutt. Også her gjelder det at en sammenlikning over tid er noe av det mest interessante. Jeg vil tilføye at fullstendige yrkesopplysninger på kretsnivå er en forutsetning for etableringen av en skikkelig kretsdatabank.

Ytterligere en udiskutabel fordel med en folketelling, er at den omfatter hele befolkningen. Derved foreligger muligheten for å analysere et meget stort materiale. Alle som på vitenskapelig grunnlag har forsøkt å analysere utvalgsundersøkelser, vet at utvalgene alltid blir for små i forhold til enkelte ønskemål. Er en folketelling gjennomført, har man i alle fall mulighet for å utnytte et større materiale, hvis det da inneholder de aktuelle opplysninger og hvis man har penger til såpass kostbare analyser.

I denne forbindelse er det også grunn til å nevne at en folketelling ikke bare er et statistisk materiale, men også et materiale om alle landets enkeltpersoner. Historikere bruker nå tidligere folketellinger til å følge enkeltpersoners bevegelser* for på denne måten å studere flyttinger mellom forskjellige områder i ulike epoker. Om folketellingstradisjonen nå avbrytes, mister man muligens et historisk materiale som kan bli ønsket om 50, 100 eller 200 år. Her er det selve skjemaene som er av betydning. Siden Byrået nå tenker seg muligheten av å basere en del statistikk fra en eventuell folketelling på utvalg, har vi her et argument som taler for at man i så fall samler inn hele materialet for dernest å foreta et utvalg av skjemaene.

Det er særlig to typer datakilder som nevnes som alternativer til en folketelling, nemlig opplysninger fra løpende registre og utvalgsundersøkelser ved hjelp av intervjuing. I forhold til begge disse metoder er folketellingen en trygg, kjent, utprøvet og akseptert metode. Bruken av ulike registre er for tiden svært omdiskutert. Man kan ikke se bort fra at denne diskusjonen etterhvert kan få en slik intensitet at folk kan begynne å sabotere registrene eller at det kan bli vedtatt at deres bruk skal begrenses.

I så fall kan den offisielle statistikk finne ut at den har satset på feil hest. Heller ikke vil jeg se bort fra at diskusjonen om registrene er berettiget. Blant de argumenter som anføres til fordel for registrene, er at de er nødvendige for statistikk-formål. Sløyfer man folketellingene, blir den offisielle statistikk desto mer avhengig av løpende registre. Dette vil medføre at en eventuell berettiget opposisjon mot registrene blir enda vanskeligere å forfekte.

Også intervjuundersøkelser kan vise seg å være en usikker metode. Folk kan bli så lei av dette eller så skeptiske at de nekter å la seg intervju eller at de gir feilaktige opplysninger. Byråets intervjuavdeling opplever allerede nå at såpass mange personer i de uttrukne utvalg ikke lar seg intervju, at undersøkelsenes pålitelighet er diskutabel. Igjen står den offisielle statistikk i fare for å satse på "døgnflue-metoder" fremfor det sikre. Om disse dystre muligheter skulle bli virkelighet, kan man naturligvis gå tilbake til folketellinger igjen senere, men det er alltid vanskelig å ta opp igjen noe som tidligere er forkastet, og i alle tilfelle vil det være oppstått et brudd.

* Christiania-prosjektet, Historisk institutt, Universitetet i Oslo.

I forhold til løpende registre har en folketelling det tiltalende trekk å være helt åpen. Alle gjøres kjent med at statistiske opplysninger samles inn, og alle er delaktige i innsamlingen. I de ulike registre foregår registreringen skjult og automatisk. Den enkelte gir ikke opplysninger, men blir registrert, og som regel vet man ikke at det skjer. Om folketellingene avskaffes, betyr det ytterligere et lite skritt i retning av skrekkbildet "Storebror Ser Deg".

I forhold til intervjuundersøkelsene, skiller folketellingene seg ut ved å være obligatoriske. Dette er en selvfølgelighet ved en folketelling, men det er et positivt trekk ved intervjuundersøkelser at det overlates til den enkelte om han vil være med eller ikke. Med den motgang utvalgsundersøkelsene har, kan obligatoriskhet bli en nødvendig konsekvens også på dette området dersom den offisielle statistikk blir svært avhengig av denne metoden. Det vil i så fall være et tilbakeskritt i forhold til den frihet og likeverdighet som gjelder i bruk av intervjuetoden i dag.

Alle mine bemerkninger til spørsmålet om det bør gjennomføres en folketelling i 1980 peker i samme retning, nemlig til fordel for at det svares ja på spørsmålet. Som jeg sa innledningsvis, skal jeg ikke ta noe entydig standpunkt. Argumentene mot er åpenbare: arbeidskraft og penger.

Det har ikke vært min mening å undertrykke dette, men bare å bringe enkelte momenter inn i diskusjonen. Det er også et åpent spørsmål hvilken vekt de ulike momenter bør tillegges.

Jeg skal nå avslutte med noen ganske få kommentarer som gjelder avhengig av om en telling skal gjennomføres eller ikke.

Dersom en telling blir gjennomført, vil jeg si som min mening at det er viktig å gjennomføre bearbeidelsen og publiseringen raskere enn sist. Materialet bør også så snart som mulig gjøres tilgjengelig for andre, og Byrået bør her oppmuntre og hjelpe andre til å benytte det. Materialet bør - som nevnt tidligere - inneholde fullstendige yrkesopplysninger på laveste geografiske nivå, dvs. på krets nivå. Om man for enkelte formål ønsker å bearbeide bare et utvalg, bør det likevel samles inn et fullstendig materiale. Jeg vil også si at det ville ha stor historisk interesse om det nå og senere var mulig å få med opplysninger om antall samer, antall personer som behersker samisk språk e.l.

Om det bestemmes at en telling ikke gjennomføres, vil jeg bare si at man derved skaffer seg en del nye problemer når det gjelder å finne gode erstatninger. Man vil ved hjelp av andre metoder måtte skaffe forskjellige opplysninger om forskjellige forhold gjeldende for et og samme tidspunkt. Også dette kan bli et omfattende og kostbart arbeid.

Tormod Hermansen:

1. Trenger vi en folke- og bolig telling i 1980?

Det kan kanskje anføres at de sentrale myndigheter i og for seg ikke trenger en omfattende folketelling i 1980 for sin egen planlegging. De sentrale myndigheter kan få den nødvendige kunnskap om den norske befolkning for slik planlegging ved å benytte seg av løpende statistikk fra ulike administrative kilder og ved utvalgsundersøkelser. De midlene som vil gå til en omfattende folke- og bolig telling, kunne tenkes benyttet til å forbedre den løpende statistikk og til utvalgsundersøkelser på prioriterte områder. Totaltelling som muliggjør sammenlikninger over tid vil imidlertid være av sentral betydning også for planleggingsarbeid på dette nivå.

For planlegging m.v. på fylkeskommunalt og kommunalt nivå derimot vil imidlertid en slik omfattende telling være av større betydning. Utvalgsundersøkelser m.v. vil ikke kunne ivareta de behov fylkeskommuner og kommuner vil ha for en samlet oversikt over sentrale kjennetegn ved sin befolkning. Utvalgsundersøkelser med utgangspunkt i det nasjonale nivå vil ikke kunne gi et representativt bilde for slike sentrale kjennetegn på disse lavere nivåer. For planlegging m.v. på kommunalt nivå vil også samlede opplysninger om befolkningen i de ulike deler av kommunen (krets nivå) være av betydning. Som byråsjef Tønder pekte på i sin innledning er det bare gjennom en slik omfattende folketelling at en vil kunne få tilfredsstillende data for alle mindre geografiske områder samtidig.

Tønder gir uttrykk for at registerløsninger kan forenkle tellingsarbeidet og ta bort en del av kostnadene. Jeg vil likevel påpeke at det kan knytte seg flere vanskeligheter til dette enn en umiddelbart får inntrykk av. Flere av de registre det henvises til ligger foreløpig på et skissemessig stadium. Det er derfor spørsmål om en kan få dem operative på det tidspunkt de skal brukes. Jeg vil også stille spørsmålstegn ved innholdet i disse registrene, dvs. i hvilken grad det hefter mangler ved dem.

Det ser for meg ut til at det har vært vanskelig for Byrådet å få "gjennomslag" for de idéene om oppretting og utnytting av dataarkiver som ble lagt fram i slutten av 1960-årene. Heller ikke de praktiske

resultatene har vært særlig oppløftende. Derfor frykter jeg at registerløsninger kan komme til å redusere nytten av Folke- og bolig telling 1980. Løsningen kan også føre til en reduksjon i verdiene av de data som er framkommet ved tidligere tellinger, fordi det nå blir et brudd i kontinuiteten.

I sin innledning tar Tønder også opp spørsmålet om bruk av utvalg ved bearbeidingen av folketellingsmaterialet. Sett utifra sentrale planleggingsformål vil tall beheftet med usikkerhet kunne brukes, så sant en samtidig får oppgitt fra Byrådet med hvilken sannsynlighet en regner med at den oppgitte verdien vil falle innenfor konfidensintervallet.

Men for andre brukere vil bruk av utvalg på deler av tellingen kunne føre til andre problemer enn utvalgsfeil. I store og uensartede kommuner vil det, som også andre har vært inne på, være lite tilfredsstillende med tall for kommunen, dersom en ikke kan bryte dem ned på mindre enheter som rader eller kretser.

2. Hvilke data bør en eventuell folketelling inneholde?

Sterke grunner vil tale for at en eventuell folketelling i 1980 i hovedsak bør gi de samme opplysninger om befolkningen som tellingen i 1970. Dette fordi man ved folketellingen i 1970 samlet inn opplysninger om de mest sentrale kjennetegn ved den norske befolkning (opplysninger som alder, ekteskadelig status, bosted, utdanning, sysselsetting og arbeidsforhold for øvrig, boligforhold vil naturlig høre hjemme i en folketelling); og fordi man på den måten kan foreta sammenlikninger av sentrale kjennetegn ved befolkningen på to eller flere tidspunkter (sikre kontinuiteten i folketellingsmaterialet).

Ved eventuelle endringer i forhold til 1970-tellingen vil det derfor bli snakk om mindre omlegginger.

3. I 1970 ble det sammen med den ordinære folketellingen også gjennomført en større bolig telling. Bedømt ut fra de skjema som ble benyttet, var bolig tellingen vel så omfattende som selve folketellingen (innhentingen av de ulike personopplysninger). Dersom det skulle bli snakk om å redusere omfanget av 1980-tellingen, vil det være rimelig å stille spørsmålet om man i 1980 har behov for både en folketelling og en bolig telling. Det må derfor være viktig å diskutere bolig tellingens plass i dette bildet. (Innledningsforedraget til byråsjef Tønder gav ikke klart svar på hvordan Byrådet på det nåværende trinn i planleggingen tenker seg bolig tellingens plass i dette bildet.)

4. Det antas at de data det vil være snakk om å samle inn og presentere i en eventuell folke- og boligstilling, ikke vil kunne ha et større omfang enn for tellingen i 1970. På denne bakgrunn bør det kunne vurderes om spørsmål som berører boligforholdene for befolkningen kanskje kan reduseres i omfang mot en tilsvarende sterkere satsing på opplysninger om befolkningens tilknytning til arbeidsmarkedet og forskjellige sider ved sysselsettingen (herunder også arbeidsledighet, utstøting fra arbeidsmarkedet m.v.). I den grad man skulle ønske å framheve bestemte områder man vil satse spesielt på i 1980-tellingen, kunne dette være sysselsettingsforhold i vid forstand, herunder også ulike former for "yrkespassivitet".

5. SSB har foreslått mindre endringer (jfr. Tønders innlegg) i de opplysninger som bør samles inn i 1980 sammenliknet med tellingen i 1970. De prioriteringer som der er gjort, virker fornuftige. Opplysninger om f.eks. samlet inntekt, adresse til arbeidsstedet slik at man kan få opplysninger om omfanget av pendling, og reisetid til arbeidsstedet må være høyere prioritert enn f.eks. opplysninger om trossamfunn, samisk som talemål m.v.

6. Av spesielle opplysninger om befolkningen som det kan være ønskelig å få med i folketellingen kan her nevnes:

- som foreslått samlet inntekt for person og husholdning. Her er det viktig at man får med all inntekt, også den inntekt som det ikke skattes av, f.eks. ulike korttidssytelser i folketrygden (sykepenger). For pensjonister f.eks. vil det være av stor interesse at også eventuelle inntekter ut over folketrygdens ytelser blir tatt med - i første rekke ytelser fra ulike tjenestepensjonsordninger. På den måten vil en få et bedre bilde av tallet på pensjonister som bare har folketrygdens minstepensjoner å leve av.
- ulike typer enslige forsørgere og deres forsørgelsesbyrde. I dag har man lite tilfredsstillende opplysninger om størrelsen og sammensetningen av ulike grupper enslige forsørgere. Man kan få data om dette ved at det i personskjema også er et spørsmål om tallet på barn man forsørger og deres alder, som kan kjøres mot opplysninger om ekteskapeleg status.

- bestemte grupperes boligforhold. I retningslinjene for boligteilingen 1970 (leilighetsoppgaven) går det fram at følgende ikke skal være med:

- a) leiligheter (rom) for forpleide i aldershjem, barnehjem og sykehjem og
- b) leiligheter (rom) for losjerende i pensjonater, hoteller o.l.

Dersom tellingen i 1980 blir lagt slik opp at spørsmål om befolkningens boligforhold vil komme med på personskjema, bør også denne typen boligforhold tas med. Det er av stor interesse å få med data om boligforholdene også for alle typer "institusjonsbeboere" - også ved eventuelle andre institusjoner enn de som her er nevnt. I dag mangler en tilfredsstillende opplysninger om hvor mange personer som bor på institusjon. Det hadde her vært ønskelig med opplysninger om hva slags institusjon dette er og hvor lenge man har bodd på institusjonen. Opphold av minst ett års varighet bør i denne forbindelse kunne oppfattes som et varig boforhold. For øvrig vil det være spørsmål om de samme opplysninger om boligforholdene som innhentes for "den øvrige befolkning".

Det er også av interesse med bedre opplysninger om boligforholdene for personer som bor på hybler, pensjonater m.v. (ulike typer gjennomgangsboliger). Generelt kan det kanskje reises spørsmål om bokostnader bør være med i de spørsmål som behandler boligforholdene (utvikling av boligproblemet fra å være et "trangboddhetsproblem" til et "dyrboddhetsproblem").

- forholdene mellom personers registrerte bosted og oppholdssted.

Ugifte personer som p.g.a. studier/skolegang e.l. oppholder seg utenom foreldrenes/forsørgers bolig blir i folketellingene registrert som bosatt i foreldrenes/forsørgers bolig etter de regler som gjelder for føring av folkeregistrene. Disse reglene må fortsatt legges til grunn.

Det hadde imidlertid vært av interesse å få registrert boligforholdene for personer som faktisk oppholder seg utenfor sin bostedskommune (jfr. merknaden ovenfor) på permanent basis, men ikke har meldt utflytting. Samtidig vil en også kunne få opplysninger om hvor stor andel av de personer som er registrert som bosatt i en kommune, som kan sies å oppholde seg fast i en annen kommune. Dette vil også kunne gi opplysninger om det

faktiske befolkningsunderlaget i ulike kommuner, som grunnlag av planlegging og utbygging av ulike typer tjenester.

- arbeidsforhold/sysselsetting. Gjennom den planlagte sysselsettingsstatistikken vil en få bedre opplysninger om den faktiske sysselsetting og utviklingen i denne enn det folketellingen kan gi. Folketellingen vil gi opplysninger om befolkningens fordeling på næringer og yrker og forholdet mellom disse kjennetegnene og f.eks. bosted, utdanning m.v. I tillegg er det av stor betydning at folketellingsmaterialet gir grunnlag for å kunne foreta mobilitetsanalyser av strømmene innenfor arbeidsmarkedet - og ikke minst inn og ut av arbeidsmarkedet. Departementet er sterkt opptatt av tendensene til redusert sysselsetting i bestemte alders- og befolkningsgrupper og problemene i tilknytning til utstøtning fra arbeidsmarkedet. Det er ønskelig om folketellingen kunne gi data om årsaker til slik utstøtning. Det må i tillegg belyses gjennom spørsmål til personer som er yrkespassive i 1980, om de subjektive oppfatninger av årsakene til overgang fra yrkesaktivitet til yrkespassivitet.

Under dette avsnittet kan også nevnes behovet for opplysninger om den faktiske arbeidsledighet, ikke bare den arbeidsledighet som blir registrert ved arbeidskontorene. I fall dette kommer inn, vil det være nødvendig med en nærmere avklaring av arbeidsløshetsbegrepet.

7. Befolkningens fordeling på næringer - i folketellingen og i en eventuell ny sysselsettingsstatistikk.

Nytten av dette materialet for de ulike brukergrupper vil bl.a. avhenge av hvor tilfredsstillende næringsgrupperingen er. Vi har inntrykk av at denne er god for f.eks. industrien, men at den ligger betydelig tilbake å ønske for den offentlige sektor og kanskje spesielt for sosial- og helsesektoren. Det er viktig at det blir gjort et klassifikasjonsarbeid for næringsgrupperingen for den offentlige sektor.

De innvendinger som jeg har nevnt til næringsklassifikasjonen, kan forsåvidt også reises mot yrkesklassifikasjonen.

8. Statistikkens aktualitet

Som nevnt av Tønder må det legges vekt på at data fra folketellingen kan publiseres tidligere enn hva som har vært tilfelle med resultatene fra 1970-tellingen. I den forbindelse kan det kanskje vurderes å gi ut totaltall på et tidligere tidspunkt uten å vente på hele den bearbeidingen som er nødvendig for de endelige publikasjonene. Man kunne på den måten tenke seg ulike faser i utgivelsen av publikasjoner/hefter, hvor graden av bearbeiding/krysskjøringer utvides etter hvert.

9. Presentasjon av resultater fra folketellingen (siktemål: mest mulig direkte anvendbar for brukere).

Det må være viktig:

- å få inn tekstlige kommentarer i tabellpublikasjonene,
- å få til en utvidet bruk av relative tall/prosentfordelinger i tabellene. Slike tabeller vil være langt lettere å lese og benytte direkte enn tabeller med absolutte tall. Absolutte tall i tabellene gir ikke noe umiddelbart inntrykk av fordelinger m.v. i materialet og vil forutsette videre bearbeiding av brukerne;
- å få til en utvidet bruk av tabeller som gir sammenlikninger med tidligere tellinger. Så vidt en kan se blir dette nå gjort i spesielle analyserapporter og ikke i de ordinære heftene,
- å få tabeller som gjør det lettere å sammenlikne f.eks. resultatene i en kommune med resultatene for fylket, eller hele landet.

Sammendrag av debatten

Debatten ble innledet av avdelingsdirektør Bjerke som på Byråets vegne ønsket å presisere

- at Byrådet i 1980 ønsket å skaffe fram data og statistikk av om lag samme omfang som ved Folke- og bolig telling 1970. Vi ønsker altså ikke å bryte folketellingstradisjonen,
- at Byrådet ønsker å drøfte om den tradisjonelle innsamlingsmetode kan erstattes helt eller delvis ved bruk av uttak fra registre eller ved bearbeiding av et utvalg personer for en del kjennemerker,
- at Byrådet ønsket deltakernes synspunkter på noen av de kjennemerkene som det ble samlet inn data for i 1970, spesielt da yrkesopplysningene.

Det var bred enighet blant deltakerne om nødvendigheten av en folke- og bolig telling i 1980.

I spørsmål om valg av opplegg syntes det som om de langt fleste foretrakk en telling etter tradisjonell metode i motsetning til alternativet med innhenting av enkelte kjennemerker fra administrative registre. Problem som å få registrene funksjonsdyktig i rett tid, oppdateringsproblemer, kvalitetsvurderinger både med omsyn til innhold og omfang, koblingsproblemer, kostnader forbundet med kontrollfunksjoner og det problem at registrene var bygget opp for mer spesifikke behov, ble berørt.

Det ble på dette grunnlag også reist tvil om en utstrakt bruk av registerløsninger ville bedre aktualiteten, noe som var et sterkt ønske fra samtlige deltakere.

Det ble videre hevdet at valg av et slikt opplegg ville kunne ødelegge kontinuiteten i tellingene. Det ble derfor understreket at kostnadene ved å holde en telling i 1980 etter tradisjonelt mønster også brude vurderes mot det tap en kunne få i den investering som er nedlagt i tidligere folke- og bolig tellinger.

Det kom forslag om at en i 1980 gjennomførte en "dobbel-telling", ved å bruke både register og tradisjonell metode. Ved denne overlappingen kunne en få innsyn i hvilke konsekvenser en registertelling i 1985 eller 1990 ville få for f.eks. kontinuiteten.

Under diskusjonen om å gjøre enkelte av kjennemerkene til gjenstand for en utvalgsundersøkelse basert på kommunenivå, ble det understreket flere ganger at en av hovedfordelene med folke- og bolig tellingen var at den gav data for de minste geografiske inndelinger (kretsnivå).

Det ble hevdet at hvis en mente å kunne konstatere forskjeller i frekvensene av bestemte kjennetegn på riksnivå, måtte det være av stor betydning å finne disse igjen eksempelvis på kretsnivå. Det ble i den forbindelse klart påvist med eksempler hvor viktige opplysningene på kretsnivå innenfor en kommune var med tanke på frekvenser av kjennetegn så som alder, utdanning, næringsstruktur etc. Videreføringen av arbeidet med en kretsdatabank ble også trukket fram.

Det ble også pekt på fordelene ved at enhver bruker av materialet med utgangspunkt i kretsnivå kan aggregere disse opp til andre fornuftige størrelser etter behov.

Det ble også vist til folke- og bolig tellingenes historiske betydning. I den forbindelse ble det framsatt et forslag om å innhente opplysninger for samtlige kjennemerker først og heller ta utvalget etterpå. På den måten fikk en i hvert fall lagret dataene for ettertiden.

Det ble videre etterlyst en samordning av de forskjellige typer av kretsinn delinger på en slik måte at en lett kunne gå fra en type over til en annen.

Det ble fra enkelte representanter tatt opp forhold omkring de enkelte kjennemerkene.

Yrkeskjennemerke. Det ble her uttrykt ønske om en bedre klassifisering av yrkeskjennemerke. Det ble pekt på at en til nå har definert yrke delvis ved hjelp av utdanning og delvis av næringstilhørighet, mens en var mer interessert i en yrkesfordeling som beskrev selve funksjonen (yrkesprestisje).

Trossamfunn. Dette kjennemerke var foreslått tatt ut med den begrunnelse at spørsmålet ikke var relevant for de problemstillinger det skulle belyse. Det ble fra salen påpekt nødvendigheten av å få bedret spørsmålet slik at det fortsatt kunne være med. Spørsmålet var helt nødvendig dersom en skulle opprette et kirkelig manntall. Det var bare gjennom en slik telling som denne en kunne komme ut til alle med et slikt spørsmål, ble det hevdet.

Boligkjennemerker. Det ble pekt på at boligpolitikken i tiden framover ville komme til å legge større vekt på utbedringsaspektet enn på selve boligforsyningen. Det var derfor av betydning å få en bedre beskrivelse av boligstandarden, enn den som går fram av tidligere tellinger.

Telefoninnnehav. Teledirektoratet ønsker å skaffe en oversikt over hvor mange som bor i en bolig som har tilgang til telefon. Det er videre ønskelig å få en oversikt over hvor mange trygdede som det i tiden framover vil kunne bli tale om å støtte med telefon. Folke- og boligtellingen vil være nødvendig i dette arbeidet, da Televerkets registreringsrutiner ikke dekker dette formålet.

Fritidshus. Det ble vist til at dette kjennemerke tidligere ble bearbeidd på eierens hjemstedskommune. Det ble hevdet at det er et meget mer interessant utgangspunkt å spørre; i hvilke kommuner ligger fritidshusene, hvem eier disse og hvor bor eierne. Men det ble også reist spørsmål om det kanskje var andre goder enn fritidshus og telefon som burde være med i tellingen.

BRUKARMØTE OM FOLKE- OG BUSTADTELJING 1980

17. JANUAR 1977

D e l t a k a r l i s t e

Aase, Asbjørn	Geografisk institutt, Universitetet i Trondheim
Andhøy, Arild	Norges Markedsdata A/S
Annaniassen, Bjørn S.	Norges Markedsdata A/S
Arnljot, Harald Anton	Institutt for sosiologi, Universitetet i Trondheim
Aspås, Jon-Olav	Sosialdepartementet
Aukrust, Odd	Statistisk Sentralbyrå
Aurbakken, Erik	Statistisk Sentralbyrå
Berge, Arne	Oslo kommune statistiske kontor
Bergstrand, Rolf	Drammen kommune
Birkemo	Norges Markedsforbund
Bjerke, Juul	Statistisk Sentralbyrå
Bjerkås, Trygve	Asker kommune
Braaten, Karin	Statistisk Sentralbyrå
Bysveen, Tor	Norsk inst. for by- og regionforskning
Donjem, Hans Fredrik	Trondheim kommune
Fagerhus, Sverre	Modum kommune
Furseth, Jan	Statistisk Sentralbyrå
Gulbrandsen	Norges Byggforskningsinstitutt
Gåsemyr, Magne	Bærum kommune
Halvorsen, Hans G.	Oslo kommunes statistiske kontor
Hansen, I. O.	Norske Boligbyggelags Landsforbund A/S
Hansen, Jens Christian	Geografisk inst. Norges handelshøgskole
Hansen, Nella Skar	Statistisk Sentralbyrå
Hasvoll, B	Vestfold fylkeskommune
Haug, Per Kåre	Teledirektoratet
Helland, Haktor	Norsk Gerontologisk Institutt
Henrichsen, Bjørn	Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste
Hermansen, Tormod	Sosialdepartementet
Hildonen, Terje	Miljøverndepartementet

Holmen, Svein Arild	Norsk institutt for vannforskning
Holmøy, Jon	Statistisk Sentralbyrå
Holth, Øivind	Buskerud fylkeskommune
Houg, Tora	Institutt for Samfunnsforskning
Høgelid, Ragnar	Sogn og Fjordane fylkeskommune
Jensen, Finn Øivind	Hedmark fylkeskommune
Kobbergård, Tore	Akershus fylkeskommune
Kobberstad, Tor	NAVF's utredningsinstitutt
Kure, Hans	Arbeidsdirektoratet
Langhoff, Per	Masius & D'Arcy - Mac Manus A/S
Lorange, Erik	Arkitekthøgskolen i Oslo
Mathiesen, Per	Inst. for Samf. vitenskap, Universitetet i Tromsø
Mengshoel, Arne	Landbruksdepartementet
Moe, Jon Ingar	Kommunal- og arbeidsdepartementet
Moldestad, Sverre	Aust-Agder fylke
Myhrstad, Ole Dag	Kristiansand kommune
Myklebost, Hallstein	Geografisk inst., Universitetet i Oslo
Nedrejord, Petter	Norsk Sameråd
Nilsen, Magne	Statistisk Sentralbyrå
Olsen, Singulf	Kirke- og undervisningsdept.
Resell, O. E.	Norske Boligbyggelags Landsforbund A/L
Ringen, Stein	Institutt for Samfunnsforskning
Salomon	FAD, Fam.- og forbrukeravdelingen
Sand, Svein	Oppland fylkeskommune
Schønberg-Hansen, Per-Erik	Kirkerådet
Seip, Jens	Kommunal- og arbeidsdepartementet
Skancke, Gisle	Statistisk Sentralbyrå
Skille, Olav	Moss kommune
Skrede, Kari	Institutt for anvendt sosialviten- skapelig forskning. INAS
Solli, Helge	Norges Landbrukshøgskole
Tangstrøm, Thomas	FAD, Inntektsavdelingen
Thonstad, Tore	Sosialøkonom. inst. Universitetet i Oslo
Tønder, Johan-Kristian	Statistisk Sentralbyrå

Urdahl, Ann-Marie

Vaa, Mariken

Vigestad

Vollset

Vågen, Einar P.

Weel, Bjørn

Wiggen, Eirik

Wilson, Carol

Ørbech, Erik

Østbø, John Bjørn

Samferdselsdepartementet

Inst. for sosiologi,
Universitetet i Oslo

Hordaland fylkeskommune

FAD, Fam.- og forbrukeravdelingen

Skedsmo kommune

Drammen kommune

Oslo Byplankontor

Buskerud fylkeskommune

Transportøkonomisk institutt

Arbeidsdirektoratet

BRUK AV DATA FRÅ FOLKE- OG BUSTADTELJING 1970.

I samband med brukarmøtet vårt, vil vi gjerne få stille Dykk ein del enkle spørsmål der svara kan vere til hjelp for oss ved planlegginga av ei eventuell teljing i 1980. Vi ber om at De svarer på spørsmåla enten De skal delta på brukarmøtet eller ei.

Spørsmål 1: Ønsker De å delta på brukarmøtet 17. januar?

- Ja Namnet til deltakaren: _____
- Nei Adresse: _____

Spørsmål 2: Til kva for arbeidsoppgåver har De nytta data frå Folke- og bustadteljing 1970? (De kan godt sette kryss for fleire alternativ.)

☐ Forskning om lokalsamfunn	☐ Undervisningsformål
☐ Demografisk forskning	☐ Fysisk planlegging (general-, region-, fylkesplan o.l.)
☐ Arbeidsmarknadsforskning	☐ Andre lokale plan- og utgreiingsoppgåver
☐ Forskning om utdannings- og sosialpolitiske problem	☐ Sentrale plan- og utgreiingsoppgåver
☐ Andre samfunnsvitskaplege forskningsoppgåver	☐ Andre arbeidsoppgåver, gi eksempel

Eksempel: _____

Spørsmål 3: Kva for grupper av kjennemerke har De nytta (sett kryss for dei fem viktigaste)

☐ Geografiske opplysningar (krets, kommune, handelsdistrikt osv.)	☐ Viktigaste kjelde til livsopphald
☐ Kjønn, alder, ekteskapeleg status	☐ Arbeid og arbeidsstad på teljingsdagen
☐ Familie-, hushalds- og slektskapsopplysningar	☐ Samisk tilknytning
☐ Bustadopplysningar	☐ Trussamfunn
☐ Utdanning	☐ Barnetal i ekteskap
☐ Arbeidstid, næring	☐ Fritidshus
☐ Yrke	

Er De itvil om kva for gruppe eit kjennemerke fell i, så spesifiser kjennemerket her: _____

Spørsmål 4: Hadde De bruk for tabellar med fordelingar etter tre eller fleire kjennemerke samstundes?

Ja

Nei

Spørsmål 5: I kva form fekk De data frå Folke- og bustadteljing 1970? (strek gjerne under fleire alternativ.)

Gjennom Byrået sine publikasjoner

Gjennom kopiar av utrykte tabellar tilsendt frå Byrået

I brev frå Byrået

Ved serskilde utkjøringar frå Byrået av eksisterande tabellar lagra på databand

Ved tabelluttak frå Byrået som krevde serskild programmering:

Utan kopling mot andre data

Med kopling mot andre data

Ved tabelluttak frå Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste

Spørsmål 6: Vi vil gjerne høyre Dykkar syn på Byrået si tenesteyting når det gjeld data frå Folke- og bustadteljing 1970.

Spørsmål 7: Reknar De med at Dykkar institusjon i 1980-åra framleis vil ha behov for data av det slaget De fekk frå Folke- og bustadteljing 1970?

Ja

Nei

Spørsmål 8: Er det andre kjennemerke enn dei som var med i 1970 som de kunne ønske kom med i Folke- og bustadteljing 1980?

Ja

Nei

Dersom ja ber vi Dykk spesifisere:

Vi takkar for at De har vore oss til hjelp i planlegginga av Folke- og bustadteljing 1980 ved å svare på desse spørsmåla. Vi vil også få lov til å komme attende når planleggingsarbeidet er komme noko lenger.

7. Hovudresultat av undersøkinga

Spørreskjemaet er bearbeidd manuelt.

For ein del spørsmål har brukarane svart ved å krysse av for fleire svaralternativ. Det gjeld spørsmåla 2, 3, 5 og 6.

Ein del brukarar har sendt fleire svar. I desse tilfella har vi prøvd å finne fram til dei synspunkta som synest å stå sterkast innen institusjonen.

Tabell 1. Oversyn over svarprosent, deltaking i brukarmøtet, og deltakarar i 1980-åra etter brukargruppe

Brukar- gruppe	Talet på utsendte skjema	Talet på innkomne skjema	Spørsmål 1		Spørsmål 7		
			Ønsker å delta		Har behov for FoB- data ¹⁾ i 1980-åra		
			Ja	Nei	Ja	Nei	Ikkje svart
Fylkeskommunale organ ²⁾	23	12	7	5	12		
Kommunar	43	26	12	14	26		
Universitet og høg- skolar	28	12	7	5	12		
Forskningsinstitu- sjonar	11	8	8	0	8		
Departement og direktorat	17	11	8	3	10		1
Andre	19	12	8	4	12		
I alt	141	81	50	31	80		1

1) Data frå folke- og bustadteljingar. 2) Regionplanutval er inkludert i alle tabellane.

Tabell 2. Brukarar etter brukargruppe og etter kva for arbeidsoppgåver dei har nytta FoB-70 til (spørsmål 2)

Arbeidsoppgåver	Fylkes- kom- munale organ	Kom- munar	Uni- ver- sitet og høg- skolar	Forsk- nings- insti- tu- sjonar	De- parte- ment og direk- torat	Andre
Forskning om lokalsamfunn	2	6	12	4	1	2
Demografisk forskning	2	2	5	1	1	2
Arbeidsmarknadsforskning	4	2	4	2	1	1
Forskning om utdannings- og sosialpolitiske problem	1	2	3	2	1	2
Andre samfunnsvit-skapelege forskningsoppgåver	1	-	4	2	2	-
Undervisningsformål ..	-	2	9	1	1	5
Fysisk planlegging (general-, region-, fylkesplan o.l.)	12	23	3	-	5	1
Andre lokale plan- og utgreiingsoppgåver ...	9	16	3	2	1	2
Sentrale plan- og utgreiingsoppgåver	-	1	-	2	11	5
Andre arbeidsoppgåver	2	3	-	2	1	5

Tabell 3. Brukarar etter brukargruppe og etter kva for kjennemerke i FoB-70 dei har nytta (spørsmål 3)

Kjennemerke	Fylkes- kom- munale organ	Kom- munar	Uni- ver- sitet og høg- skolar	Forsk- nings- insti- tu- sjonar	De- parte- ment og direk- torat	Andre
Geografiske opplysninger	12	16	10	5	7	9
Kjønn, alder, ekte- skapeleg status	12	22	8	6	6	9
Familie-, hushalds- og slektskapsopplysninger	2	9	3	3	1	5
Bustadopplysninger ...	8	20	6	4	2	5
Utdanning	1	8	4	4	2	3
Arbeidstid, næring ...	6	10	4	3	7	4
Yrke	3	10	7	4	7	3
Viktigaste kjelde til livsopphald	8	7	6	1	6	4
Arbeid og arbeidsstad på teljingsdagen	7	9	3	2	5	3
Samisk tilknytning ...	-	-	1	-	1	1
Trussamfunn	-	-	-	-	-	2
Barnetal i ekteskap ..	-	3	1	1	1	2
Fritidshus	1	3	1	1	-	-

Tabell 4. Brukarar etter om dei hadde bruk for tre eller fleire kjennermerke samstundes, og etter om dei hadde ønske om andre kjennermerke i 1980

Brukargruppe	Brukte fleire kjennermerke samstundes (spørsmål 4)			Ønske om andre kjennemerke i 1980 (spørsmål 8)		
	Ja	Nei	Ikkje svart	Ja	Nei	Ikkje svart
Fylkeskommunale organ	10	1	1	5	3	4
Kommunar	16	10	-	15	10	1
Universitet og høgskolar ..	9	3	-	8	2	2
Forskningsinstitusjonar ...	6	2	-	5	-	3
Departement og direktorat .	6	4	1	2	4	5
Andre	9	3	-	6	2	4
I alt	56	23	2	41	21	19

Tabell 5. Brukarar etter brukargruppe og kva form dei fekk data frå FoB-70 (spørsmål 5)

Form for data-tilgang	Fylkeskommunale organ	Kommunar	Universitet og høgskolar	Forskningsinstitusjonar	Departement og direktorat	Andre
Gjennom Byrået sine publikasjonar	12	25	11	6	10	11
Gjennom kopiar av utrykte tabellar tilsendt frå Byrået	11	8	5	2	2	1
I brev frå Byrået	-	5	2	1	1	-
Ved serskilte utkøyringar frå Byrået av eksisterande tabellar lagra på databand	4	5	4	2	1	2
Ved tabelluttak frå Byrået som krevde serskild programmering:						
Utan kopling mot andre data	-	4	2	3	2	2
Med kopling mot andre data	1	3	2	2	2	-
Ved tabelluttak frå Norsk samfunnsvitenenskapelig datatjeneste	-	-	3	1	-	-

Tabell 6. Brukarar etter brukargruppe og etter synet på Byrået si tenesteyting ved FoB-70 (spørsmål 6)

Synet på Byrået si tenesteyting	Fylkes- kom- munale organ	Kom- munar	Uni- ver- sitet og høg- skolar	Forsk- nings- insti- tu- sjonar	De- parte- ment og direk- torat	Andre
Ingen serskilde kom- mentarar	8	20	7	7	7	9
av desse:						
Ikkje nøgd med aktualiteten	5	6	3	1	3	2
Særs godt nøgd	3	3	3	-	2	-
av desse:						
Ikkje nøgd med aktualiteten	-	1	1	-	2	-
Misnøgd	1	3	2	1	2	3
av desse:						
Ikkje nøgd med aktualiteten	-	3	1	1	2	2
I alt	12	26	12	8	11	12